
Milica Todorović, Ivana Zeljković
i Đorđe Božić

Ispitivanje povezanosti između stilova afektivne vezanosti, saradljivosti i načina rešavanja konflikata

U ovom istraživanju ispitivali smo kako su saradljivost i dimenzije afektivne vezanosti pojedinca povezani sa načinom rešavanja konflikata, i da li su dimenzije afektivne vezanosti značajne za predikciju saradljivosti. Uradili smo kanoničku korelaciju analizu između dva skupa varijabli. U prvom skupu su se nalazile dimenzije afektivne vezanosti – korišćenje sigurne baze, strah od njenog gubitka, nerazrešene traume iz detinjstva, negativno mišljenje o sebi i drugima, regulacija besa i mentalizacija, kao i saradljivost, dok su se u drugom nalazili režimi rešavanja konflikata – takmičarski, saradljiv, nesaradljiv, kompromisni i izbegavajući. Značajnim su se iz prvog skupa, pored saradljivosti pokazali i strah od gubitka sigurne baze i regulacija besa. Režimi rešavanja konflikata koji su bili značajni su kompetitivni, izbegavajući i prilagođavajući. Sklop elemenata saradljivosti, straha od gubljenja sigurne baze i niska regulacija besa smanjuju kompetitivnost, a doprinose režimima izbegavanja i prilagođavanja. Takođe, rezultati sugerišu na to da pored saradljivosti kao dimenzije ličnosti, dimenzije afektivne vezanosti i dalje ostaju značajne za način rešavanja konflikata.

Uvod

Afektivna vezanost je potreba osobe koja se javlja po rođenju i predstavlja težnju za ostvarivanjem bliske veze sa odraslom osobom. Ona obuhvata ispoljavanje pozitivnih emocija koje su otelotvorene kroz poskakivanje, osmehivanje pri susretu sa starateljem, kao i očiglednu sigurnost i spokojnost pri istom, a kasnije i u mentalnoj reprezentaciji staratelja (Mirić i

Dimitrijević 2006). Teorija afektivnog vezivanja začeta je u psihoanalitičkim krugovima. Pojam afektivnog vezivanja je u psihologiju uveo engleski psihoanalitičar Džon Bolbi, da bi naglasio suštinsko neslaganje sa pojmom emocionalna zavisnost, koji je do tada u psihoanalitičkoj teoriji obeležavao odnos majka-dete (Stefanović-Stanojević 2002).

Koncept sigurne baze je od suštinske važnosti za definisanje afektivne vezanosti. Predstavlja mesto odakle novorođenčad crpe sigurnost u istraživanju novih stvari i okoline, koristeći staratelja kao oslonac. Ukoliko su deca uznemirena, zahtevaju kontakt sa osobom koja im predstavlja „sigurnu bazu”, najčešće sa majkom. O sigurnoj ili nesigurnoj vezi između deteta i majke ne može se zaključivati na osnovu jednog faktora ponašanja, tim pre što se značenja istih ponašanja u različitim situacijama drastično menjaju (Hanak 2004). Bolbi je definisao dva osnovna stila afektivne veze, sigurni i nesigurni (Stefanović-Stanojević 2002). Meri Ejnsvort je kasnije diferencirala nesigurni afektivni stil na dva: odbacujući afektivni stil i ambivalentni afektivni stil. Posle istraživanja njenih kolega dodat je još i dezorijentisano/dezorganizovani stil, koji je ona kasnije usvojila (Mirić i Dimitrijević 2006).

Najviše dece stvara sigurnu vezu sa majkom koja je osetljiva i spremna da obrati pažnju na njihove zahteve i želje. Plaču kada ih majka napusti, ali joj se isto tako raduju po povratku. Nemaju problema pri ophođenju sa strancima u majčinom prisustvu. Ovakvo dete ima preduslov za razvitak u čoveka sigurnog u sebe, stvoriće pozitivnu sliku o sebi i imaće pozitivnu sliku o drugima. Takođe, postoji mogu-

Milica Todorović (1993), Vrdnik, Mirka Grebarevića 16, učenica 3. razreda Karlovačke gimnazije

Ivana Zeljković (1993), Martinci, učenica 3. razreda Karlovačke gimnazije

Đorđe Božić (1994), Beograd, Ilije Garašanina 17, učenik 2. razreda Pete beogradske gimnazije

MENTOR: Jelena Sučević, student II godine psihologije na Filozofskom fakultetu, Beograd

čnost da majka ne reaguje na detetove signale, odnosno da je dosledno neresponzivna. Dete ispoljava znake depresije kada ga majka napusti i odbija je posle povratka. U tom slučaju dete razvija odbacujući afektivni stil. Kada odraste karakterisaće ga nepoverenje, povlačenje i odustajanje od odnosa sa drugim ljudima. Kod dece majki koje su samo delimično responzivne na njihove potrebe razviće se ambivalentni afektivni stil. Kako nikad neće znati da li je majka dostupna dete će izabrati stvaranje jače veze u odnosu na decu koja su razvila sigurni afektivni stil sa majkom. To je strategija koju možemo opisati kao pojačanu kontrolu kroz pojačanu bespomoćnost. Pokazano je da će se kod majki koje su padale u depresiju posle porođaja ili imaju istoriju mentalnih bolesti dete još više povlačiti i karakterisaće ga visoka anksioznost. Ovako razvijen stil se naziva dezorijentisano/dezorganizovani stil (Stefanović-Stanojević 2002).

Afektivna vezanost traje tokom čitavog odrastanja, samo što se drugačije ispoljava. Pri definisanju stilova afektivne vezanosti koje razvijaju odrasle individue koristi se sedam dimenzija afektivne vezanosti:

1. Strah od gubitka sigurne baze, dimenzija koju karakteriše bojazan od gubitka bliskih figura, kao i verovanje da je taj gubitak nenadoknadiv;
2. Idealizacija roditelja, dimenzija u kojoj pojedinci smatraju svoje roditelje idealnim, isto kao što idealizuju njihov odnos;
3. Nerazrešena trauma podrazumeva izražavanje negativnih i bolnih osećanja, kao i negativne stavove prema sopstvenom detinjstvu i porodici;
4. Negativan model selfa, stavka koju čine nesigurnost u sebe i svoje vrednosti;
5. Negativan model drugih podrazumeva opreznost prilikom stupanja u veze sa ljudima, kao i distanciranost pojedinca, zbog postojanja negativnih verovanja o ljudskoj prirodi;
6. Korišćenje spoljašnje baze sigurnosti karakteriše osobe koje se oslanjaju na figure za koje su vezane što rezultira sigurnošću;
7. Mentalizacija (Hanak 2002).

Afektivna vezanost od velikog je značaja za dalji razvoj osobina ličnosti (Stefanović-Stanojević 2002).

Saradljivost je jedna od bazičnih dimenzija ličnosti koja se pre svega odnosi na interpersonalne odnose. Po petofaktorskom modelu ličnosti je opera-

cionalizovana preko poverenja, iskrenosti, popustljivosti i blage naravi (Knežević *et al.* 2004). Predstavlja tendenciju ka prijatnošću i prilagođavanju u socijalnim situacijama. Pretpostavka je da individualne razlike u saradljivosti kod odraslih zavise od temperamenta (Hogan *et al.* 1997). Ranija istraživanja (*ibid.*) ukazuju da se saradljivost može povezati sa još jednom komponentom – neprijateljskim stavovima. Pretpostavlja se da su razlike u saradljivosti povezane sa socijalnim i emotivnim iskustvima (*ibid.*).

Konfliktne situacije su one u kojima se želje, potrebe ili mišljenja dvoje ljudi ne mogu uskladiti. Prema nekim teoretičarima u takvim situacijama možemo opisati čovekovo ponašanje kroz dve osnovne dimenzije: (1) samopouzdanost, osobinu subjekta koji u ovom slučaju pokušava da zadovolji isključivo vlastite potrebe, i (2) saradljivost, osobinu subjekta koji u ovom slučaju pokušava da zadovolji potrebe druge osobe u sukobu (Thomas i Kilmann 1983). Prema Tomasu i Kilmanu (*ibid.*), kombinovanjem ovih dimenzija, može se uočiti pet karakterističnih tipova reagovanja u konfliktima. Takmičarski tip predstavlja kombinaciju samopouzdanja i nesaradljivosti, vrstu osobe koja zadovoljava svoje potrebe na račun drugih ljudi. Drugi tip reagovanja u konfliktima karakteriše osobe koje vole da ugađaju. One su nesamopouzdate i saradljive, suprotnost od prethodnog tipa. Kada ugađa, zanemaruje sopstvene potrebe da bi udovoljila potrebama druge osobe. Pokorno sluša naređenja, čak i kada se ne slaže. Treći tip je osoba koja izbegava konflikte i u suštini je nesamopouzdana i nesaradljiva, ne juri za svojim potrebama, niti za potrebama druge osobe. Ne pribegava konfliktima i pristupa diplomatskom zaobilasku problema. Saradljivi tip kombinuje samopouzdanje i saradnju, predstavlja suprotnost izbegavajućem. Nastoji da radi na odnosu sa drugom osobom kako bi otkrila srž problema. Uporno traži način da zadovolji želje obe strane. Tip osobe spremne na kompromis je umeren u samopouzdanju i saradljivosti. Zadovoljava se rešenjem koje delimično zadovoljava obe strane. Svrstava se negde između takmičarskog tipa i tipa kojeg karakteriše ugađanje (Thomas i Kilmann 1983).

Cilj ovog rada bio je da se ispita kako saradljivost kao osobina ličnosti i dimenzije afektivne vezanosti pojedinca utiču na način rešavanja konflikata, odnosno kako dimenzije afektivne vezanosti u sklopu sa saradljivošću i bez nje utiču na pristup rešavanju konflikata. Takođe, ispitivano je koje su dimenzije afektivne vezanosti značajne za predikciju sara-

dljivosti. U tu svrhu urađene su dve odvojene kanoničke korelacione analize. U prvoj analizi jedan skup varijabli sačinjavale su saradljivost kao osobina ličnosti i dimenzije afektivne vezanosti, a drugi skup načini rešavanja konflikata. U drugoj analizi saradljivost nije bila uključena.

Materijal i metode

Uzorak

Uzorak istraživanja činilo je 73 ispitanika, 28 osoba muškog i 45 osoba ženskog pola, starosti od 15 do 23 godine. Ispitanici su bili učenici srednjih škola i studenti.

Instrumenti

Jedan od instrumenata upotrebljenih u ovom istraživanju jeste deo NEO PI-R inventara ličnosti koji se odnosi na saradljivost kao dimenziju ličnosti. Uпитnik NEO-PI-R je jedan od najčešće primenjivanih instrumenata u istraživanjima ličnosti u poslednjih desetak godina. Poslednja verzija upitnika NEO PI-R sastoji se od 5 osnovnih dimenzija: neuroticizam, ekstraverzija, otvorenost, saradljivost i savesnost. U istraživanju je upotrebljeno 48 ajtema iz ovog upitnika koja se odnose na saradljivost.

Saradljivost čini šest faceta, a to su: poverenje, iskrenost, altruizam, popustljivost, skromnost i blaga narav. Intenzitet slaganja ili neslaganja sa sadržajem ajtema se izražava na 5-stepenoj Likertovoj skali procene, gde potpuno neslaganje sa tvrdnjom odgovara broju 1, a potpuno slaganje broju 5.

Karakteristike afektivne vezanosti ispitivane su pomoću upitnika za procenu afektivnog vezivanja, UPIPAV (Hanak 2004). UPIPAV sadrži šest skala: strah od gubitka spoljašnje baze sigurnosti, idealizacija roditelja, nerazrešena porodična traumatizacija, negativni koncept selfa, negativni koncept drugih i korišćenje spoljašnje baze sigurnosti. Ovaj upitnik sadrži 77 ajtema, a intenzitet slaganja ili neslaganja sa tvrdnjom ajtema se procenjuje na skali od 1 do 7.

Tomas-Kilmanov test rešavanja konflikata ima za cilj da ispita pristup konfliktima pojedinca u socijalnim situacijama. Ovaj test sadrži 5 specifičnih tipova osoba prema načinu ponašanja u konfliktnim situacijama: takmičarski tip, saradjujući tip, tip koji pristaje na kompromis, izbegavajući tip i tip osobe koja se prilagođava. U istraživanju je korišćen adaptirani test koji sadrži 30 ajtema. Svaki ajtem u upitniku sadrži

dve tvrdnje od kojih ispitanik mora da se opredeli za jednu. Tvrdnje se odnose na ponašanje u konfliktnim situacijama i međusobno su opozitne. Prednost ovog upitnika je u nemogućnosti ispitanika da daju socijalno poželjne odgovore.

Postupak

Pre samog popunjavanja upitnika ispitanici su zamoljeni da što iskrenije odgovaraju na pitanja i naglašeno im je da ne postoje pogrešni i tačni odgovori. Ispitivanje je bilo anonimno, od sociodemografskih podataka registrovani su samo pol i godišće ispitanika. Uпитnik se sastojao iz tri dela. Prvi test je deo NEO-PI-R-a od 48 pitanja koja su se odnosila na saradljivost kao dimenziju ličnosti. Drugi deo je UPIPAV test od 77 ajtema koji se odnosio na afektivnu vezanost. Treći deo upitnika bio je Tomas-Kilmanov test rešavanja konflikata, gde su se ispitanici odlučivali između dve zadate tvrdnje. Vreme popunjavanja testa nije bilo ograničeno.

Rezultati

U prvoj analizi jedan skup varijabli sačinjavale su saradljivost i sedam dimenzija afektivne vezanosti (korišćenje sigurne baze, strah od gubitka sigurne baze, nerazrešena trauma, negativan self, negativni drugi, regulacija besa, mentalizacija), a drugi skup načini rešavanja konflikata. Jedna kanonička korelacija između ove dve grupe se ispostavila značajnom ($r = 0.73$, $p < 0.01$).

U tabeli 1 prikazana je zasićenost kanoničkih faktora, odnosno korelacija varijabli sa kanoničkom komponentom koju grade. Varijable koje učestvuju u izgradnji kanoničke komponente jesu saradljivost, strah od gubitka sigurne baze, regulacija besa i nerazrešene traume iz detinjstva (statistički značajne korelacije označene su zvezdicama; u ovom slučaju te su vrednosti korelacije koje su po apsolutnoj vrednosti veće ili jednake 0.4). U desnom skupu varijabli pokazale su se značajnim tri komponente: takmičarski, izbegavajući i tip koji se prilagođava.

U drugoj kanoničkoj korelacionoj analizi prvi skup je takođe sadržao sedam dimenzija afektivne vezanosti, a drugi skup načine rešavanja konflikata (tabela 2). Dobijena je jedna statistički značajna korelacija i njena vrednost je 0.70 ($p < 0.01$).

Značajni faktori iz prvog skupa varijabli su strah od gubitka i regulacija besa. Značajni faktori drugog

Tabela 1. Struktura kanoničkih faktora levog i desnog skupa u prvoj kanoničkoj analizi (zvezdicama su označene statistički značajne korelacije)

Struktura kanoničkog faktora drugog skupa varijabli		Struktura kanoničkog faktora prvog skupa varijabli	
Saradljivost	.82*	Kompetitivnost	-.90*
Korišćenje sigurne baze	.34	Saradnja	-.01
Strah od gubitka sigurne baze	.40*	Kompromis	.20
Nerazrešene traume iz detinjstva	-.40*	Izbegavanje	.58*
Negativan self	.22	Prilagođavanje	.59*
Negativni drugi	-.30		
Regulacija besa	-.51*		
Mentalizacija	.16		

Tabela 2. Struktura kanoničkih faktora levog i desnog skupa u drugoj kanoničkoj analizi (zvezdicama su označene statistički značajne korelacije)

Struktura kanoničkog faktora prvog skupa varijabli		Struktura kanoničkog faktora drugog skupa varijabli	
Korišćenje sigurne baze	.35	Kompetitivnost	-.88*
Strah od gubitka sigurne baze	.45*	Saradnja	-.1
Nerazrešene traume iz detinjstva	-.38	Kompromis	.01
Negativan self	.27	Izbegavanje	.66*
Negativni drugi	-.29	Prilagođavanje	.57*
Regulacija besa	-.50*		
Mentalizacija	.19		

Tabela 3. Značajnost dimenzija afektivne vezanosti

	Beta	t	Sign.
Korišćenje sigurne baze	.05	.45	.65
Strah od gubitka sigurne baze	.28	2.80	.01
Nerazrešene traume iz detinjstva	-.30	-3.41	.00
Negativni self	.13	1.26	.21
Negativni drugi	-.21	-2.01	.050
Regulacija besa	-.60	-6.24	.00
Mentalizacija	.015	.18	.85

skupa su kompetitivnost, izbegavanje i prilagođavanje.

Urađena je regresiona analiza pri čemu su prediktori bili sedam dimenzija afektivne vezanosti, a

kriterijumska varijabla bila je saradljivost. Utvrđeno je da se na osnovu svih sedam dimenzija afektivne vezanosti može predvideti 62 procenta varijanse saradljivosti.

U tabeli 3 dati su beta ponderi za sve prediktore pojedinačno. Može se uočiti da čak četiri dimenzije afektivne vezanosti imaju statističku značajnost za predviđanje saradljivosti. To su strah od gubitka sigurne baze, nerazrešene traume iz detinjstva, negativan stav o drugima i regulacija besa.

Diskusija

U prvoj kanoničkoj analizi ispitani smo povezanost između sedam dimenzija afektivne vezanosti i saradljivosti kao prvog skupa i pet osnovnih načina rešavanja konflikata kao drugog. Dobijena je jedna značajna kanonička korelacija između ova dva skupa varijabli. Kanonički faktor prvog skupa grade saradljivost kao jedna od bazičnih dimenzija ličnosti, i dimenzije afektivne vezanosti, a to su strah od gubitka sigurne baze, nerazrešene traume iz detinjstva i regulacija besa. Iz drugog skupa to su tri načina reaganovanja u konfliktima – kompetitivnost, izbegavanje i prilagođavanje. Saradljivost i strah od gubitka sigurne baze imaju pozitivan predznak, a smanjena regulacija besa i nerazrešene traume iz detinjstva imaju negativan predznak. U drugom skupu, kao način rešavanja konflikata značajnim su se pokazale kompetitivnost, prilagođavanje i izbegavanje, pri čemu kompetitivnost ima negativan predznak. Ovi rezultati se poklapaju sa teorijom da su saradljive osobe u većoj meri popustljive i spremne da izađu u susret (Knežević *et al.* 2004). Takođe, prema Tomasu i Kilmanu takmičarski način rešavanja konflikata predstavlja kombinaciju samopouzdanja i nesaradljivosti, to je vrsta osobe koja zadovoljava svoje potrebe na račun drugih ljudi (Thomas i Kilmann 1983).

Dakle, rezultati pokazuju da osobe koje su saradljive, koje imaju strah od gubitka sigurne baze i koje nose neku vrstu traume iz detinjstva, a pri tome smanjenu regulaciju besa, pribegavaju režimima izbegavanja i prilagođavanja.

Tomas i Kilman su prilagođavajući režim definisali kao nesamopouzdanje i saradljivost, suprotnost od takmičarskog tipa. Prilikom rešavanja konflikata takve osobe nastoje da se prilagode potrebama i stavovima druge osobe, zanemarujući svoje. S druge strane, izbegavajući režim karakteriše osobe koje izbegavaju konflikte i u suštini su nesamopouzdanje i nesaradljive, ne insistiraju na svom mišljenju i svojim potrebama, ali isto tako nerado prihvataju tuđe; ne pribegavaju konfliktima i pristupaju diplomatskom zaobilazanju problema (Thomas i Kilmann 1983).

Prema tome, ne očekuje se da osobe sa takvim režimima rešavanja konflikata pokazuju izraženu saradljivost. U okviru našeg istraživanja ovakva korelacija bi bila u skladu sa teorijskim očekivanjima samo ako saradljivost tumačimo kao izbegavanje konflikata. Moguće objašnjenje je da osobe svoje izbegavanje konflikata smatraju saradljivošću, što bi moglo biti ispitano u daljim istraživanjima.

Ono što nije lako objašnjivo jeste kako smanjena regulacija besa u ovom sklopu negativno korelira sa režimom prilagođavanja. Osobe koje se prilagođavaju trebalo bi da imaju bolju kontrolu impulsa jer, kako Tomas i Kilman navode, one su sklone pokornom slušanju naređenja čak i u slučaju neslaganja (1983).

Naši rezultati sugerišu i na to da osobe koje imaju strah od gubitka sigurne baze i koje su saradljive imaju manju potrebu za insistiranjem na svojim stavovima kao jedinom i nemaju potrebu za nadmetanjem sa drugima. Neobično je da osoba sa navedenim karakteristikama ima smanjenu regulaciju besa. Elementi prvog skupa su pokazali značajnu korelaciju i sa izbegavanjem. Smanjena regulacija besa može biti razlog izbegavanja konflikata neke osobe ukoliko je ta osoba svesna svoje impulsivnosti, koja ne može da se kontroliše, te svoju saradljivost održava izbegavanjem konfliktnih situacija.

I u drugoj kanoničkoj analizi, kod koje je iz prvog skupa varijabli saradljivost bila isključena, dobijena je jedna značajna korelacija između dva skupa varijabli. Vrednost koeficijenta korelacije veoma je slična vrednosti dobijenoj u prethodnoj analizi.

Na osnovu regresije utvrdili smo da se pomoću sedam dimenzija afektivne vezanosti može objasniti 62% varijanse saradljivosti. Strah od gubitka sigurne baze, nerazrešena trauma, negativno mišljenje o drugima i regulacija besa su dimenzije koje su se pokazale značajnim za predikciju saradljivosti.

Strah od gubitka sigurne baze pozitivno je povezana sa saradljivošću ($\beta = 0.28$, $p < 0.01$), a nerazrešena trauma iz detinjstva, regulacija besa i negativna slika o drugima – negativno. Moguće je da nerazrešena trauma iz detinjstva ($\beta = -0.3$, $p < 0.01$) ima uticaj na poverenje pojedinca prilikom pristupanja vezama, kao i negativna slika o drugima ($\beta = -0.21$, $p = 0.05$). Takođe, regulacija besa ($\beta = -0.6$, $p < 0.01$) negativno korelira sa saradljivošću. Drugim rečima, ukoliko osoba bolje uspeva da reguliše bes, na osnovu toga možemo predvideti da će ona biti i saradljiva, u suprotnom, radije će izbegavati saradnju.

Zaključak

U ovom istraživanju ispitivano je kako dimenzije afektivne vezanosti u sklopu sa saradljivošću i bez nje utiču na pristup rešavanju konflikata. Dobijeno je da saradljivost, kao osobina ličnosti, i dve dimenzije afektivne vezanosti – strah od gubitka sigurne baze i regulacija besa, mogu biti prediktori ponašanja osobe u konfliktnoj situaciji. Ovi elementi smanjuju kompetitivnost, a povećavaju potrebu za režimima izbegavanja i prilagođavanja. Drugim rečima, saradljive osobe sa strahom od gubitka sigurne baze i slabijom regulacijom besa imaju manju potrebu za nadmetanjem, već naprotiv radije izbegavaju konfliktnu situaciju ili se u njima prilagođavaju mišljenju opozicije. U situaciji kada je posmatrano kako su sa načinima rešavanja konflikata povezane samo dimenzije afektivne vezanosti, vrednost koeficijenta korelacije je bila približna vrednosti prve korelacije. Ovakvi rezultati sugerišu na to da su same dimenzije afektivne vezanosti, bez saradljivosti, i dalje potrebne za načine rešavanja konflikata. Takođe, regresionom analizom je utvrđeno da se pomoću dimenzija afektivne vezanosti može objasniti 62% varijanse saradljivosti.

Međutim, iako postoji značajno preklapanje varijanse afektivne vezanosti i saradljivosti, to ne znači da oba ova domena nisu potrebna za opisivanje načina reagovanja u konfliktnoj situaciji.

Literatura

Hanak N. 2004. Konstruisanje novog instrumenta za procenu afektivnog vezivanja kod odraslih i adolescenata – UPIPAV. *Psihologija*, 37 (1): 123.

Hogan R., Johanson J., Briggs S. 1997. *Personality Handbook*. San Diego: Academic Press

Knežević G., Džamonja-Ignjatović T., Đurić-Jočić D. 2004. *Petofaktorski model ličnosti*. Beograd: Društvo psihologa Srbije

Mirić J., Dimitrijević A. 2006. *Afektivno vezivanje*. Beograd: Centr za primenjenu psihologiju

Stefanović-Stanojević N. 2002. Bliske partnerske veze. *Psihologija*, 35 (1-2): 3.

Thomas K. W., Kilmann R. H. 1983. The Thomas-Kilmann Conflict Mode Instrument. U *Conflict Resolution Technology* (ur. D. W. Cole). Cleveland, OH: The Organizational Development Institute, str. 57-64.

Milica Todorović, Ivana Zeljković
and Đorđe Božić

Correlation Between the Dimensions of Affective Attachment, Agreeableness and the Modes for Responding to Conflict Situations

Affective attachment is a person's need to form a close connection, with a person that takes care of him, immediately after birth. A child uses a close person as support for researching the environment. Affective attachment lasts during a lifetime, but it is detected in a different way and it is significant for developing the qualities of a person. There are four main types of affective attachment: rejecting type, sure type, ambivalent type and disoriented/disorganized type. In our investigation we used seven dimensions of affective attachment defined by N. Hanak: using a sure base, fear of losing the sure base, unresolved childhood trauma, negative self, negative others, regulation of anger and mentalization (2004). Agreeableness is one of the basic personality dimensions that refers to interpersonal relations. It shows a tendency for adjustment and kindness in social situations and it can be studied from many aspects (Thomas and Kilmann 1983). Thomas and Kilmann defined five different modes for responding to conflict situations. Competing is assertive and uncooperative—an individual pursues his own concerns at the other person's expense. Accommodating is unassertive and cooperative—the complete opposite of competing. Avoiding is unassertive and uncooperative – the person neither pursues his own concerns nor those of the other individual. Thus he does not deal with the conflict. Collaborating is both assertive and cooperative—the complete opposite of avoiding. Compromising is moderate in both assertiveness and cooperativeness (*ibid.*). The main goal of this research was to examine the correlation between the seven dimensions of affective attachment, agreeableness and the modes for responding to conflict situations. There were 73 examines, highschool students from Petnica Science Center. For the needs of this research we used the NEO PI-R personality inventory, UPIPAV and Thomas and Kilmann's conflict mode instrument.

Two canonical correlation analysis were done. There were two sets of correlating elements. In the first canonical analysis there was one significant canonical correlation. Elements of the first set, agreeableness, regulation of the anger and fear of losing the secure base, were significant for correlation with the elements of the second set: competing, avoiding and accommodating. A negative correlation between the elements of the first set with higher competitiveness was expected according to the theory that presumes that collaborating persons usually try to satisfy other persons, even in conflict situations. They are not confident and are prone to competition (Thomas and Kilmann 1983). Also, in a combination with expressed fear of losing the sure base, it is understandable that they do not compete, as competitive persons are self-confident and do not find other persons' opinions important (*ibid.*). The interesting correlation of the same set with avoiding and accommodating, elements of the second set, can be explained as taking avoiding as avoiding of the conflict situations, a possible way of resolving problems. There is also a low-rated regulation of anger, which is opposite to the theory of collaborating persons who are not avoiding and prone to rashness. It can be explained that

they are sometimes incapable to control their hastiness, which can be understood as a negative characteristic in some situations. Also, it is interesting that the low regulation of anger is in a positive correlation with avoiding and accommodating. Persons that accommodate are obedient and calm as Thomas and Kilmann suggest (1983). On the other hand, avoiding can be observed as avoiding of the conflict situations because impulsive persons are aware of their rashness. In the second canonical correlation analysis, results have shown very similar correlations as in the first case, where agreeableness was included with the first set. That can mean that the presence of agreeableness does not reduce the significance of the two dimensions of affective attachment. It was shown that three dimensions of affective attachment are significant in predicting a 62% variance of the agreeableness. Significant dimensions are: fear of losing the sure base, unresolved childhood trauma, negative others and regulation of anger. In further research, it would be interesting to examine a connection between the seven dimensions of affective attachment and other qualities of a person.

